

Kulturpolitiskt handlingsprogram för Kalix Kommun 2005-2009

”Nånting man kanske kan fånga lycka med” Kerstin Hedström

Arbetsutskottet i fritids- och kulturnämnden

Erik Söderlund

Åke Bergbäck

Thomas Hasselborg

Bakgrund

Våren 2003 beslutade den för mandatperioden nytilträdde fritids- och kulturnämnden att arbeta fram ett förslag till kulturpolitiskt handlingsprogram för Kalix kommun. Motsvarande program har funnits på 80- och 90-talet i den tidigare kulturnämnden. Nämndens arbetsutskott blev utsett att genomföra arbetet med Ann-Sofie Johansson från förvaltningen som sekreterare. Budget för hela arbetet sattes till 15 000 kr.

Riktlinjer för arbetet fastslogs av nämnden i juni 2003. Uppdraget har varit att:

- Inventera befintliga resurser och hur de används.
- Omarbeta de allmänna målen för den kulturpolitiska delen av nämndens verksamhet.
- Ta fram mätbara mål sektorsvis.
- Ge anvisningar om samverkansformer, inom och utom kommunen.
- I arbetet ska allmänhet, föreningar och organisationer ges möjlighet att medverka och påverka.

Syftet med programmet, som läggs fram till kommunfullmäktige för beslut, är att skapa en tydlig och långsiktig plan för den kommunala kulturpolitiken. En viktig del i dokumentet är en nulägesbeskrivning av kulturens ställning i Kalix kommun. En annan är att sätta upp konkreta och mätbara mål. Målen ska gälla inte bara den egna nämndens verksamhet utan om möjligt all kommunal verksamhet med anknytning till kulturyttringar och kulturutövande.

En årlig utvärdering av och eventuell revidering av handlingsprogrammet ska ske. Målen används som mall vid de årliga samtalen med kulturföreningarna.

Inledning

Vad menar vi med begreppet kultur i detta dokument? Vi hämtar vår definition, med ett litet tillägg, från Gällivare kommuns kulturpolitiska handlingsprogram:

Kultur är själens odling. Kultur är litteratur, konst, teater, musik, dans, bildning och vetenskap. Kultur är också människors sätt att leva, tänka och verka i ett visst område och vid en viss tid.

Det finns förvisso en mängd tolkningar av innebörden i ordet kultur. Vi värderar inte dessa mot varandra utan accepterar att skillnaderna finns. En bred tolkning tror vi ger förutsättningar för mångfald i aktivitet och utbud.

På senare år har sambandet mellan kultursatsningar och ekonomiska framsteg uppmärksamats. På samma sätt har forskning tydligt visat

hur kulturkonsumtion rent bokstavligen är friskvård, dvs. skapar friskare människor.

Det är därför rimligt att undersöka former och förutsättningar för en ökad satsning på kultur i Kalix kommun. Även i en tid av allmänna sparkrav kan satsningar på kulturens område vara motiverade för att stärka den lokala identiteten och som medel att öka medborgarnas livskvalitet och kommunens konkurrenskraft.

Den statliga kulturpolitiken har senast formulerats av Sveriges riksdag 1996 i följande sju övergripande mål:

- *Värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den.*
- *Verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande.*
- *Främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar.*
- *Ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället.*
- *Bevara och bruka kulturarvet.*
- *Främja bildningssträvanden.*
- *Främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.*

Den kommunala kulturpolitiken i Kalix är formellt fristående från den statliga, men kan ändå antas vara baserad på samma grundläggande värderingar. Ett tydligt mål att prioritera barn och ungdomar kan dock läggas till de sju punkterna ovan.

Landstinget i Norrbotten bedriver kulturpolitik i jämförelsevis stor omfattning. Det är av stor vikt att nämnd och aktörer samverkar med de institutioner som landstinget finansierar. Inte minst för att vi ska kunna driva utvecklingsprojekt.

Kalix kommun satsar enligt statistik från år 2000 något mer skattemedel på kultur än den svenska genomsnittskommunen.

Vad särskiljer Kalix i kulturhänseende?

- Det finns få professionella kulturinstitutioner/kulturarbetare utanför den kommunala sektorn.
- Föreningsliv och studieförbund har sedan länge haft en mycket viktig roll i det lokala kulturskapandet och kulturutbudet.
- Föreningslivet utför via ideella insatser och i viss mån bidragsanställda en stor del av de kommunalt finansierade kulturinsatserna.

- Kyrkorna har haft och har fortfarande en viktig roll som kulturbärande.
- Fritids- och kulturnämnden har via ekonomisk styrning ett avgörande inflytande på kulturutbudet i Kalix.
- I Kalix bor drygt halva befolkningen utanför centralorten. Det finns många samlingslokaler och ett stort kulturutbud i mindre tätorter och byar.
- Kommunen har en stark musikskola och ett estetiskt och ett medieprogram inom gymnasieskolan.
- Kalix folkhögskola har välrenommerade medieutbildningar och genomför ett stort antal kulturarrangemang

Det finns flera framtida utmaningar inom kulturens område i Kalix

Vi ska befästa och utveckla föreningslivet.

Vi ska i högre grad än i dag använda kulturens kraft för att utveckla samhället och öka attraktionskraften i Kalix kommun som etablerings- och bostadsort.

Vi ska stödja skapandet av näringsverksamhet och sysselsättning inom kulturens område.

Vi ska stödja kulturaktiviteter och kulturarbetare i byarna.

Vi ska utveckla det internationella kulturutbytet.

Vi ska främja möten mellan olika kulturer.

Vi ska göra fler rum tillgängliga för skapande arbete.

Vi ska stödja samverkan inom folkbildningens område.

Vi bör än tydligare sätta barn och ungdom i fokus. Utbudet av kommersiell barn- och ungdomskultur växer och tarvar sin motvikt.

Barn- och Ungdomsfrågor

Barn och ungdomars möjlighet till kulturutövande varierar och utbudet är inte stort. Men genom Musikskolan och föreningslivet får många möjlighet att utveckla sina intressen inom musik, dans och drama. Barn och ungdomars behov av olika uttryck skall beaktas i förvaltningarnas planering. FN:s Barnkonvention skall också ligga till grund för beslut i alla frågor.

Mål

Den frivilliga musikskolan bör fortsätta att utvidgas till en kulturskola som omfattar konst, dans, teater, bild och film

Ett ungdomens hus ska finnas i drift i Kalix senast 2005.

Nuvarande ungdomsgårdar inklusive den nya gården i Töre behålls under mandatperioden fram till och med 2006. Kommunen ska bereda ungdomsgårdsverksamheten.

Ett försök med fördelning av kommunala medel till kulturaktiviteter för ungdom som inte är föreningsansluten bör provas och utvärderas.

Alla unga ska ges en levande och regelbunden kontakt med det lokala kulturarvet.

Bibliotek/Litteratur

Biblioteken är utan tvekan samhällets mest besökta kulturinstitution som används av alla åldrar, alla samhällsgrupper.

Vi befinner oss i en djupgående och omvälvande utveckling där skapande, spridning och tillämpning av kunskap ligger i fokus.

Biblioteken är en integrerad del av den samhällsomvandling som nu sker. Tillsammans med utbildningssystemet utgör biblioteken ett viktigt redskap för att bygga ett kunskapssamhälle som omfattar alla.

Mål

Verksamheten för skolan och för barn och ungdomar bör förstärkas.

Huvudbiblioteket ska ha minst oförändrade öppettider.

Nuvarande mindre bibliotek och boklådor bör bibehållas.

Medieanslaget bör förstärkas med 3 % uppräkningslöpande 2005 – 2009.

Kommunen bör ha en aktiv samverkan med länsförfattaren och länsbibliotekarien i minst ett projekt per år.

Dans

Dans som konstform är en relativt ny företeelse i Kalix, men dansintresset som social umgängesform har funnits under många år. Den folkliga dansen finns också representerad. Idag har många nya danser introducerats och nya grupper har bildats. Dans och rytmik ger en bra träning för att bibehålla och utveckla motoriska färdigheter. Genom att utvidga musikskolan till att även innefatta - dans, kan den, pedagogiska delen tillgodoses.

Mål

Dansundervisning bör kunna erbjudas via kommunala musikskolan - kulturskolan.

Dans bör finnas med i skolans verksamhet på alla stadier.

Dans som umgängesform för medborgare i alla åldrar ska uppmuntras.

Kommunen bör ha en aktiv samverkan med länsdanskonsulenterna i minst ett projekt per år.

Estetiskt råd

Ett samhälles estetiska tänkande formar miljöer som speglar samhällets karaktär och ger dess status. Samhälles planering och utsmyckning är därför viktiga ur många perspektiv.

Mål

Ett estetiskt råd bör tillsättas senast under 2005 med uppgift att ge riktlinjer angående konst och arkitektur. Rådet blir remissorgan avseende konstnärlig utsmyckning vid nybyggnationer och större renoveringar.

Evenemang

Bra och varierande underhållning är varje samhälles önskemål. I Kalix har vi många årligen återkommande arrangemang. Föreningslivet har här en stor och viktig roll som arrangörer. I framtiden också som medarrangörer till Centrumföreningens lokala arrangemang. Stora välkända artister är inte så ofta förekommande i Kalix, men "bussning" sker till Luleå vid större evenemang.

Mål

Kommunen har ett ansvar att stödja utveckling av nya och befintliga evenemang med kulturell anknytning.

Film

Film är ett av våra främsta kulturaktiviteter, som också engagerar många ungdomar att söka till olika mediautbildningar. Att ungdomar själva skapar bör uppmuntras i olika sammanhang. Kalix filmstudio visar alternativ film och många besöker regelbundet Kalix enda biograf.

Mål

Filmprojekt för och med barn och ungdom bör stödjas.

Handledning i rörlig bild bör finnas med i musikskolans – kulturskolans utbud.

Medieprogrammets satsning på rörlig bild bör bibehållas.

Filmstudion ska ges möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

Stödet till filmpool Nord ska bibehållas på nuvarande nivå. Minst ett samarbetsprojekt per år bör genomföras.

Föreningsliv

Att Kalix kommun har ett starkt föreningsliv är ett faktum. Föreningarna är också en förutsättning för många arrangemang och aktiviteter i samhället.

Därför behövs en regelbunden rekrytering av medlemmar och ideella insatser. Allt stöd till föreningslivet är en viktig förutsättning för en fortstätt verksamhet.

Mål

Stödet till föreningslivet bör räknas upp med 3 % löpande under åren 2005 – 2009.

Tydliga kriterier för stöd till arrangemang och evenemang ska finnas.

Föreningslivets utnyttjande av kommunala lokaler ska tydliggöras i den utredning om samlingslokaler som föreslås under rubriken samlingslokaler.

Konst och bild

Konsten är en stor del av vår vardag, som påverkar oss medvetet eller omedvetet. Den utgör också en plattform för eget skapande och en utkomst för några konstnärer i kommunen.

Kommunen förvaltar idag över en stor mängd inköpt konst och kommunen har en erkänt bra konsthall i kommunförvaltningen, där ett antal utställningar per år arrangeras av Kalix konstförening. Konsthallen kan också bokas av enskilda utställare och skolor.

Mål

En konstansvarig tjänsteman ska finnas i kommunen. Riktlinjer för hantering av kommunens konst och konstinköp tas fram under hösten 2005.

Bildarkivet görs tillgängligt på nätet i vissa delar med början 2005. Detta bör vara en del av museets verksamhet.

Ett plan för kontinuerlig insamling och förvaltning av fotografiska bilder/filmer av dokumentär karaktär ska tas fram senast 2006.

Vid nybyggen/totalrenoveringar ska 1 % av byggkostnaden avsättas till konstnärlig utsmyckning. Konstansvarig och det estetiska rådet bör vara med från början i projekteringen.

Skulpturer ska vara en del av samhällets profil.

Konstnärliga uppdrag ska utannonseras till alla konstnärer i länet.

Kommunen bör ha en aktiv samverkan med länskonstnären i minst ett projekt per år.

Museum

Enskilda personer, hembygdsföreningar och studieförbund har gjort stora insatser för att bevara vårt kulturarv. I framtiden skall ett centralt museum i sin verksamhet samla alla intressenter till en gemensam satsning, för att öka kunskapen om vår egen historia.

Mål

Museet ska kunna ge råd till föreningar och enskilda i frågor som rör kulturarvet.

Vårdplaner ska tas fram och följas upp löpande.

Kulturturism

Ett allt mer intressant område för turismen, är lokala sevärdheter och kulturmiljöer. Kalix kommun har en varierande och rik kulturhistoria att erbjuda besökande.

Mål

Kommunens uppgift är att utbilda, samordna, marknadsföra och informera.

Föreningar och entreprenörer bär huvudansvar för genomförande.

Kultursatsningar som ger tillväxt i regionen ska stödjas.

Museum - Kulturarvet

Ett allt mer intressant område för turismen är sevärdheter och intressanta kulturmiljöer. Kalix kommun har en varierande och rik kulturmiljö. Fattenborg är en viktig tillgång i utbudet, liksom skärgården och Kalix älv.

Mål

En museipedagog/kultursekreterare bör anställas från och med 2006.

Kalix museum i central lokal bör vara färdigt under 2007.

Ett levande forntidsmuseum i Fattenborg bör finnas klart senast från sommaren 2006.

Vassholmen bör profileras som industriminnesmuseum och kultur.

En satsning på välutbildade guider bör göras i samarbete med föreningar och skola.

Den lokal- och personhistoriska samlingen i folkets hus utvecklas i samverkan med Kalix forskarförening. Forskarrummet kan integreras i museet.

Norrbottens museum ska vara en naturlig samverkanspart i arbetet med det lokala kulturarvet.

Samverkan med läns museet ska stärkas. Minst ett gemensamt projekt per år bör genomföras.

Musik

Kalix kommun är en aktiv musikkommun med ett stort antal körer, enskilda artister och musikgrupper. Flera har gjort karriär utanför kommunen.

Kalix Musikförening har under många år erbjudit varierande musikprogram och den kommunala musikskolan har tillgodosett behovet av eget musicerande. För att öka utbudet till ungdomar bör nya samverkans former skapas och nya scener erbjudas.

Mål

Musikskolan bör bibehållas eller förstärkas.

Ett varierat musikutbud bör erbjudas allmänheten, varav minst ett arrangemang per år med en välkänd nationell eller internationell artist.

Små scener bör finnas där kostnadseffektiva arrangemang kan ske. Lokaler för nyetablerade band att repetera i bör erbjudas via musikskolan.

Ett sommarmusikprogram ska tas fram i samverkan med alla aktörer.

Nämnden ska stödja byaföreningarnas arbete som musikarrangörer.

Samverkan med Norrbottensmusiken bör stärkas. Minst ett gemensamt projekt per år bör genomföras.

Samlingslokaler

Behov av lokaler finns för människor som vill samlas till möten eller till dans och underhållning. Men en allt mer ökad kostnad för drift har medfört att många föreningar har svårt att klara sin ekonomi. En ständig översikt av behov och nyttjande måste göras för prioritering av bidrag och ekonomiskt stöd.

Mål

En utredning om framtida ekonomiskt stöd till samlingslokaler görs senast 2005.

Studieförbund/Folkbildning

Sex studieförbund har verksamhet i Kalix. Fördelningen av kommunala medel görs enligt en modell som rekommenderas av Folkbildningsrådet och som gäller i de flesta Norrbottens kommuner. Studieförbundens verksamhet är för många av stor social vikt. Många äldre delar i studiecirkel som data, språk eller målar akvarell. Däremot minskar antalet yngre deltagare, vilket är en genomgående tendens i landet.

Mål

Det ekonomiska stödet till studieförbunden bör förstärkas med 3 % uppräkningslöpande år 2005 – 2009.

Teater

Riksteaterföreningen står idag för de utbud av teater som erbjuds i centralorten. Byarna har möjlighet att själva boka och arrangera föreställningar och erhålla förlustbidrag för dessa.

Teaterföreningen Bröt och Sangis Revyn erbjuder ensemblespel för både barn, ungdomar och vuxna. I skolan finns också möjlighet att delta i drama/teater projekt.

Mål

Nämnden bör stödja Norrbottensteatern.

Nämnden bör stödja byaföreningarnas och Riksteaterföreningens arbete som teaterarrangörer.

Ett mål för föreställningar till skolor bör finnas och genomföras.

Ett mål för nationellt producerade föreställningar ska finnas.

Det pågående arbetet med att skapa en fast infrastruktur för dockteater bör stödjas.

Utbildning för kulturyrken

Kalix har idag ingen högre utbildning för kulturyrken. Utbildningsordenarna och bildningsförbunden erbjuder dock ett stort antal elever en bra grundutbildning.

Nuvarande högre utbildningar bör behållas och gärna kompletteras med ytterligare någon eller några.

Mål

En regelbunden samverkan mellan gymnasieskolorna, Kalix folkhögskola, Kalix UniverCity, bildningsförbunden och Högskoleförbundet

ska ske. Därigenom säkras ett kostnadseffektivt utbud av hög kvalitet.

Kultur för äldre

Andelen äldre ökar i samhället och en stor del av dessa är aktiva i studiecirkelar och föreningsliv. Gruppen äldre är också stora kulturkonsumenter, som har sina behov av anpassad programtid osv. Pensionärsföreningar/organisationer är därför betydelsefulla för många äldre med önskan om dagaktiviteter.

Mål

Äldre och dagledigas möjlighet att utöva och ta del av kultur bör utvecklas.

Kultur för funktionshindrade

För funktionshindrade är det särskilt viktigt att lokaler för arrangemang är handikappanpassade. Arrangörer bör beakta detta vid val av lokal och arrangörsplats.

Mål

Att lokaler som används för kulturarrangemang bör vara anpassade för funktionshindrade.

Att gruppen funktionshindrade särskilt beaktas vid utformning av bidragsregler mm.

Antaget av kommunfullmäktige 2005-10-03, § 118

Omformaterat 2005-11-22/asl

W:\DATA\KS\Författningssamling\Policy och program\Kulturpolitiskt mål - handlingsprogram.doc